UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Idea Theologiæ Sacramentalis

Petrus <a Sancto Josepho>

Coloniæ, 1648

II. De prima parte sacramenti Pœnitentiæ quæ est contritio.

urn:nbn:de:hbz:466:1-42272

Visual Library

error, si nefas esset idem peccatum pluries Ecclesiæ clavibus subjicere.

Tertia pars ostenditur, quia absolutio semel valide prolata circa unam confessionem, habet totum effectum quem habere potest. Quare sicut Sacerdos post verba consecrationis semel ritè prolata super materiam præsentem, perperam ageret, si iterum eadem verba proferret; quia nimirum priora verba habuerant totum effectum ad quem sunt instituta. Ita qui unicam confessionem pœnitentis audivit, non debet nisi semel absolutionem illi impendere; cùm ea unica sit materia sacramenti pœnitentiæ, cui unica tantum forma respondere debet.

CAPUT II.

De prima parte Sacramenti Pœnitentiæ, quæ est contritio.

RESOLUTIO 1. *Ad valorem sacramenti sufficit contritio illa imperfecta, quæ dicitur attritio.* PROBATUR 1. ex Concilio Trident. *sess. 14. cap. 4.* quatenus ait, per attritionem disponi hominem ad gratiã in Sacramento Pœnitentiæ obtinendam: non enim ad hoc disponeret, si sacramentum ex ea constans nõ esset validum. 2. *Ratione*, nam hoc sacramentum institutum est, ad primam gratiam conferendam per se, & vi sua, seu ex opere operato. At nunquam conferret primam gratiam, si ad valorem illius esset prærequisita, ex parte pœnitentis, vera contritio: quia ex communi sententia eodem instanti quo quis conteritur, gratia sanctificans ipsi infunditur. Quare cùm confessio dolorosa semper præcedat absolutionem, si dolor ille necessariò est contritio, apertè sequitur pœnitentem nunquam justificari per absolutionem, sed per eam semper accipere augmentum gratiæ; quod à communi sensu alienum est.

Dices 1. Dolor requisitus ad valorem hujus sacramenti, est supernaturalis, ex dicendis; atqui attritio

non est dolor supernaturalis, cùm quis naturæ viribus de peccato commisso, ob illius fœditatem, aut metum pœnæ dolere possit. Ergo ut sacramentum valeat, necessaria est contritio.

Respondeo nos posse habere attritionem aliquam naturalem de peccatis, ex motivo naturali. At verò præter illam, datur alia etiam imperfecta respectu contritionis, quæ tamen non concipitur, nisi ex motivo supernaturali. Unde Concilium Trident. de ea attritione agens loco citato, dicit, eam Dei donum esse, & Spiritus sancti impulsum, non adhuc quidem inhabitantis, sed tantum moventis. Et de hac posteriori nos tantum agimus.

Dices 2. Dolor necessarius ad valorem sacramenti, debet se extendere ad omnia peccata commissa, ut infrà probabitur; sola autem contritio se extendit ad omnia peccata, ex vi sui motivi; quia in eis considerat rationem aliquam communem, quod scilicet amicitiam divinam dissolvant. Attritio verò orta ex fœditate alicujus peccati, ex vi motivi non se extendit ad alia peccata, cùm non repugnet aliquem simul ebrietatem detestari; & de peccato avaritiæ, aut luxuriæ minimè dolere. Ergo ejusmodi dolor est insufficiens ad valorem sacramenti.

Respondeo, hoc argumentum nihil concludere contra attritionem illam, quæ concipitur ex metu gehennæ, aut ex amore beatitudinis, vel ex fœditate peccati in genere. Cùm enim peccata omnia mortalia id habeant commune, ut singula æternis suppliciis hominem addicant, & privent beatitudine, & fœditatem quandam rationi fide illustratæ repugnantem habeant; hinc fit ut qui ex metu gehennæ, aut ex amore beatitudinis, vel ex ipsa peccati fœditate in genere, unum peccatum detestatur, censeatur ex vi motivi illius detestari virtualiter omnia; & idem dic de aliis similibus motivis.

RESOLUTIO II. *Ut sacramentum valeat, necessaria est contritio seu attritio formalis, eaque efficax, seu conjunc-*

conjunctum habens propositum non peccandi de cætero.]
PRIOR PARS PROBATUR, quia Concilia expressè docent contritionem, confessionem, & satisfactionem esse partes hujus sacramenti, atqui actus virtualiter continens contritionem, non solet appellari contritio: Ergo id de formali contritione accipiendum est: aliàs dici posset sufficere confessionem virtualem, quod falsum est.

Accedit ratio: nam ille dolor necessarius est ad valorem sacramenti, qui requiritur ad effectum illius: at non potest quis peccatorum suorum memor, qualis ille est qui ea confitetur, justificari sine dolore formali: ergo neque hoc sacramentum sine tali dolore validum est. Major tum ex dictis, tum ex dicendis satis intelligi potest. Minor suadetur: nam si quis actus præter dolorem formalem, sufficit ad justificationem peccatoris, ille sine dubio est actus amoris Dei super omnia, atqui memor suorum peccatorum non potest elicere actum amoris Dei super omnia, quin statim quadam veluti necessitate inductus, formaliter peccata sua detestetur; quia actus ille cùm sit perfecta ad Deum conversio, eminenter continet formalem aversionem à peccato, & cùm efficax sit, statim atque peccatum memoriæ occurrit, voluntatem inclinat ad illud detestandum: sicut efficax intentio finis movet illam, ad media necessaria eligenda.

Et sanè credi vix potest, eum diligere Deum super omnia, qui actu cogitans se eum graviter offendisse, non illico movetur actu aliquo formali ad delendā, quantum fieri potest, ejusmodi offensam: amor enim si verus est, & efficax, ut hìc supponitur, sine mora movet voluntatem ad destruendum id quod rei amatæ displicet, ejusque amicitiam dissolvit. Hinc ergo evidens relinquitur, non posse hominem justificari in sacramento Pœnitentiæ, sine dolore aliquo formali: atque adeò talem dolorem esse de essentia hujus sacramenti.

Posterior

Posterior pars ostenditur, tum ex Concilio Trident. *sess. 14. cap. 4.* tum quia dolor requisitus ad valorem sacramenti, talis esse debet, ut sufficiat ad illius effectum, ut dictum est: at dolor qui non habet adjunctum firmum propositum vitandi de cætero peccata: sed solam velleitatem, non est talis ut sufficiat ad effectum hujus sacramenti, qui in reconciliatione consistit: ergo non sufficit ad valorem illius. Probatur minor, tum quia Concilium Trident. *sess. 6. cap. 6.* inter dispositiones ad justificationem necessarias, numerat propositum servandi divina præcepta, seu non peccandi mortaliter: tum quia omnes docent hominem non justificari, nisi priùs ad Deum convertatur: non dicitur autem converti per detestationem peccati præteriti, nisi ea adjunctum habeat propositum emendandi vitam: siquidem conversio propriè est mutatio continens terminum à quo, & ad quem, quorum prior est recessus à malo per detestationem, posterior verò accessus ad bonum, per propositum servandi legem divinam, & peccata cavendi: tum denique quia hoc Deus præcipue intendit in sacramento Pœnitentiæ, ut homo in posterum vitam rectè instituat. Quare meritò in justificatione, ab illo exigit propositum novæ vitæ.

Objicies, confessio quæ fit cum velleitate non peccandi, habet rationem accusationis dolorosæ: atqui talis accusatio ad valorem sacramenti sufficit. Ergo, &c. *Resp* ad valorem sacramenti nō sufficere quamcumque accusationem dolorosam: sed eam tantum quæ tendit ad reconciliationem. Ea autem non verè tendit ad reconciliationem, quæ cùm peccandi voluntate, atque adeò cum actuali peccato mortali conjuncta esse potest: cujusmodi est illa confessio, quæ fit cum sola velleitate non peccandi.

RESOLUTIO III. *Ut sacramentum valeat, requiritur contritio seu attritio supernaturalis, quæque verè, & non tantùm quoad existimationem talis sit.*]

PRIOR

PRIOR PARS probatur evidenter ex Concilio Trident. *sess. 14. cap. 4.* ubi in primis dicitur, hanc attritionem esse donum Dei, & Spiritus sancti impulsum: non quidem inhabitantis, sed tantum moventis. Secundò eam in sacramento disponere hominem, ut divinam gratiam consequatur: non disponeret autem ad gratiam, nisi esset supernaturalis, ut liquet ex dictis *in tract. de gratia.*

Ratione etiam ostenditur; nam illud hauddubiè requiritur ad valorem sacramenti, quod necessarium est ad veritatem formæ; atqui ad veritatem formæ sacramenti Pœnitentiæ requiritur, ut pœnitens effectum consequatur, ut patet ex supradictis: non potest autem via ordinaria illum recipere, quin habeat attritionem supernaturalem. Ergo de primo ad ultimum, ad valorem hujus sacramenti, necessaria est attritio supernaturalis.

Dices, in aliis sacramentis materia est res aliqua naturalis ordinis, ut inductione constat. Idem ergo dicendum de materia sacramenti Pœnitentiæ. *Respondeo* non sequi, quia cùm sacramēta liberè à Christo instituta sint, ex eo quòd aliqua instituit in materia naturali, non potest inferri, idem sentiendum esse de sacramento Pœnitentiæ. Argumentum enim à simili non valet, in iis quæ pendent à voluntate alterius; aliàs dicendum esset, quòd sicut in aliis sacramentis est materia quædam externa & sensibilis, omnino distincta ab actibus suscipientis; ita sacramentum Pœnitentiæ ex aliqua ejusmodi materia constare debet.

Posterior pars sequitur ex dictis: nam attritio requisita ad valorem sacramenti, est donum Spiritus sancti, quod dici non potest de attritione naturali, quæ falsò existimatur supernaturalis, sed de ea tantùm quæ verè talis est.

Deinde ut quis gratiam consequatur, necessaria ipsi est attritio, quæ sit verè supernaturalis, & non tantum

tantum quoad existimationem. Cùm ergo valere nequeat hoc sacramentum, nisi gratia per illud conferatur; perspicuum est ad valorem illius, attritionem verè supernaturalem esse necessariam.

Objicies, esto dolor naturalis non sufficiat per se loquendo; negari tamen non debet, quin per accidens sufficiat. Nimirum, si adhibita sufficienti diligentia, existimetur supernaturalis & sufficiens, falsaque existimatio ex invincibili ignorantia oriatur. Etenim qui ita dispositus ad sacramentum accedit, non tenetur posteà confessionem iterare; aliàs nunquam essemus securi de confessione ritè peracta, & conscientia nostra continuò scrupulis agitaretur. Cũ ergo per talem confessionem satisfiat præcepto confessionis, signum est eam ad valorem sacramenti sufficere.

Respondeo, falsam illam existimationem excusare quidem à culpa, non tamen efficere, ut dolor qui ex se non sufficit ad valorem sacramenti, à parte rei ad illum sufficiat. Quemadmodum aqua non sufficit ad calicis consecrationem, etsi quis existimet esse vinum album. Unde qui cum tali dolore confitetur, manet per se loquendo obligatus ad confessionem iterandam. Verùm si semper in bona illa fide permaneat; sicut non peccavit cum ea ad sacramentum accedens, ita ab iteranda confessione excusabitur. Hocque sufficit ad pacandas conscientias; præsertim cum peccata invalidè tunc confessa, per sequentes confessiones, aut per contritionem tolli possint.

RESOLUTIO IV. *Ut hoc sacramentum valeat, necesse est ut dolor se extendat ad omnia peccata mortalia, quæ in confessione proponuntur, & ad alia commissa, si quæ inculpabiliter in confessione omittuntur.*] RATIO prioris partis sumenda est ex dictis: nam sacramentũ Pœnitentiæ valere nequit, nisi forma illius sit vera: adeoque nisi adsit sufficiens attritio ad justificationem obtinendam. Atqui ea attritio quæ non se extendit

tendit ad omnia peccata mortalia confessa, non est dispositio sufficiens ad justificationem: siquidem nullum peccatum mortale remittitur ex lege ordinaria, nisi de eo quis doleat: uno autem peccato mortali non remisso, cætera de quibus habetur dolor, ex eadem lege remitti nequeunt. Quare sacramentum Pœnitentiæ stare nequit, nisi dolor se extendat, saltem virtualiter, ad omnia peccata mortalia confessa.

Cæterùm in ista assertione loquimur tantum de *peccatis mortalibus*: nam quod spectat ad venialia, eorum confessio valida esse potest, etsi attritio ad ea omnia se non extendat, sed tantum ad aliqua: sicut enim unum remitti potest sine alio, ita attritio se extendens ad unum, non ad aliud, valere potest; ut vera sit forma sacramenti, quæ significat actualem remissionem & collationem gratiæ. Si verò non habetur attritio, vel unius peccati venialis confessi, sacramentum est invalidum, & qui ita confitetur, per se loquendo, peccat mortaliter: quia etsi non teneatur absolutè confiteri venialia; ex hypothesi tamen quod ea confitetur, debet apponere ex parte sua, quæ requiruntur ad valorem sacramenti.

Ratio posterioris partis eadem est ac præcedentis, qua nemo potest consequi remissionem peccati etiam inculpabiliter omissi, nisi de eo doleat; Ergo si talis dolor non adsit, forma sacramenti nequit esse vera, atque adeò sacramentum ipsum valere non potest.

Hinc collige, eum qui commisit adulterium, & furtum; & solum adulterium confitetur, ac de eo dolet propter specialem fœditatem illius, non absolvi validè, etsi furtum inculpabiliter omittat. *Cujus ratio est*, quia dolor conceptus ex speciali turpitudine adulterii, non se extendit, etiam virtualiter ad peccatum furti: quoniam fieri potest ut quis detestetur adulterium, ratione specialis fœditatis quam secum trahit,

trahit,& tamen ad furtum affectus sit. Quare qui omittit aliquod peccatum mortale in confessione, ut sacramentum valeat, debet detestari peccata quæ confitetur, ex motivo aliquo generali, quod saltem virtualiter se extendat ad peccata etiam prætermissa.

RESOLUTIO V. *Confessio valet, etsi attritio eam tempore præcedat. Imò ut valeat, attritio debet eam præcedere, idque non modo natura, sed etiam tempore.*] PRIMA PARS PROBATUR ex praxi: nam cum aliquis conscientiam examinat, & de peccatis commissis atteritur, in ordine ad confessionem instituendam; si posteà contingat, ut dum peccata Sacerdoti recitat, aut ab eo absolvitur, nullum actum doloris eliciat; omnes existimant eum validè absolvi, eo quòd dolor præcedens, cujus virtute fit confessio, censetur virtualiter perseverare, & confessio ipsa est verum illius signum. Quare sicut validè quis hodie absolvitur, etsi hesterna die confessus fuerit; ita validè confessionem instituit, etsi attritio ad valorem illius necessaria præcesserit: quia nimirum in his moralibus, conjunctio moralis sufficit, ex communi sententia.

Secunda pars ostenditur, quia ut valeat confessio, ea debet esse signum doloris interni, & vice versa dolor internus per eam significari debet. Confessio enim non est valida, nisi sit dolorosa, lachrymabilis, & ad reconciliationem tendens, quod non habet per seipsam, ut est nuda peccatorum narratio, sed quatenus conjungitur cum dolore interno, eumque exteriùs manifestat. Hoc autem fieri non potest, nisi dolor ipse confessionem præcedat: ut enim confessio sit interni doloris signum, ab eo procedere debet, quia si actus illi sint omnino disparati, nec attritio sit causa confessionis; non magis dici poterit, confessionem esse signum attritionis, quàm cujusvis actus interni, cum quo nullam connexionem habet. Siquidem simplex & historica peccatorum narratio,

narratio, ex se formaliter non magis dolorem, quàm alium actum significat ; si ergo dolorem significat, hoc habet quatenus ab eo procedit, quod fieri non potest, nisi dolor ipse aliqua ratione præcedat.

Tertia pars probatur ex jam dictis : nam ut valeat confessio, necesse est ut pœnitens velit confiteri, non quavis ex causa, sed ex motivo attritionis. Hoc autẽ fieri non potest, nisi attritio præcedat saltem naturâ voluntatem confitendi. Rursus, voluntas ista confessionis instituendæ, est prior ipsa actuali confessione, non solùm natura, sed etiam tempore : siquidem actus voluntatis elicitur in testanti, & confessio non potest fieri nisi in tempore. Cùm igitur attritio sit prior voluntate confitendi, à fortiori ea debet esse prior actuali ipsa confessione.

Verum contra jam dicta arguitur, ex usu communi confessariorum, & pœnitentium qui post absolutam peccatorum confessionem, ad generalem eorum attritionem excitari solent: idque censetur ex hac parte sufficiens, ut ritè & rectè detur absolutio, sive dolor confessionem præcesserit, sive non.

Respondeo, ut praxis ista sit utilis, quando confessio sine sufficienti dolore facta est, non tantùm curandum esse, ut pœnitens dolorem concipiat de peccatis anteà confessis, sed etiam ut saltem virtualiter ipsam confessionem repetat; quod paucissimis verbis fieri potest : si verbi causa ex jam elicita attritione dicat, se dolere de peccatis confessis, & eorum absolutionem postulare: aliàs si attritionem tunc tantum eliciat cùm confessio præcedens non fuerit illius signum concipi non potest qua ratione absolutio super illam validè cadere possit. Quare cùm sæpe cõtingat pœnitentem non esse sufficienter attritum, quamdiu peccata recitat, consultissimum est curare, ut ante absolutionem, non modo eliciat actum aliquem veræ attritionis, sed etiam generatim confessionem repetat modo ante dicto.

RESOLUTIO VI. *Sacramentum Pœnitentiæ non*

potest

potest esse validum, & simul informe, seu carens effectu.] RATIO petenda est ex suprà dictis : nam eò ipso quòd hoc sacramentum caret effectu , forma illius vera esse nequit; forma autem falsa existente, sacramentum ipsum non potest esse substantialiter validum, ut per se notum est. Ergo implicat quòd hoc sacramentum sit validum substantialiter, & informe, seu carens effectu.

Dices 1. Cum nonnullis, ex nostra sententia sequi magnam perturbationem animorum : si enim ut in ea supponitur, minor attritio non sufficit ad valorem, quàm ad effectum hujus sacramenti, sicut nemo certus esse potest, an habeat attritionem sufficientem ad gratiam : ita meritò quisque dubitare potest, an validè confessus sit, & iteranda sit confessio, nec ne.

Verùm hæc ratio est parvi momenti: nam qui adhibita sufficienti diligentia, accedit bona fide, & inculpabiliter ad hoc sacramentum sine dolore, qui à parte rei sit sufficiens ad valorem illius : non tenetur quamdiu illa bona fides perseverat, confessionem iterare, quod sufficit ad peccandas fidelium conscientias: præsertim cùm peccata confessa per sequentes confessiones indirectè tolli possint. Quòd si posteà prædictus error ipsi innotescat; tenetur quidem tunc peccata iterum confiteri, in quo nullum est inconveniens; sicut neque esset, si constaret sacramentum fuisse nullum, defectu jurisdictionis, aut intentionis ministri.

Dices 2. Cum aliis, ad effectum sacramenti requiri attritionem universalem de omnibus peccatis commissis, & non retractatis: aliunde verò confessionem valere, quando quis atteritur de peccatis confessis, etsi ea attritio, non se extendat ad peccata inculpabiliter prætermissa. Hinc autem sequitur sacramentum esse validum, juxta posteriorem doctrinam, & informe, juxta priorem.

At neque hæc ratio urget; nam etsi concedi possit, in tali

in tali confessione reperiri quicquid necessarium est, & sufficit ad valorem ipsius confessionis per se sumptæ, in ratione partis: negatur tamen ibi inveniri, quicquid necessarium est ut forma sit vera.

CAPUT III.

De secunda parte Sacramenti Pœnitentiæ, quæ est Confessio.

RESOLUTIO I. *Non est de necessitate Sacramenti Pœnitentiæ, ut confessio fiat voce humana: est tamen de necessitate præcepti, ut qui loqui potest voce confiteatur.*] PRIOR PARS sufficienter colligitur ex praxi Ecclesiæ. nam videmus non tantùm mutos, sed etiam illos qui vi morbi ita impediuntur, ut loqui nequeãt, absolvi sacramentaliter à peccatis, si ea nutibus, aut aliis signis sufficienter declarent. Quod non fieret, si confessio quæ voce humana non fit, esset per se invalida: talis enim esset etiam in extrema necessitate, quemadmodum in simili casu invalida est consecratio facta in milio, vel alia simili materia; quæ non sit triticum.

Dices, Concilium Florent. in instructione Armenor. agens de materia hujus sacramenti, requirere oris confessionem. *Respondeo* eo loco agi de confessione prout communiter fieri solet & debet: non autem de eo prout absolutè est necessaria, & sufficiens ad valorem sacramenti: quia ad hoc satis est, si ore, aut nutibus, vel aliis signis fiat.

Posterior pars ostenditur, quia etsi nullum extet præceptum positivum, sive divinum, sive Ecclesiasticum de hac re, tamen Ecclesiæ consuetudo invaluit, ut pœnitens si loqui potest, sine incommodo, non aliter quam ore peccata confiteatur contra quam consuetudinem sine gravi causa, agere, est peccatum mortale.

Dico, *sine gravi causa*: nam si verbi causa, contingat puellam præ nimia verecundia, nulla ratione adduci